

Metodický dokument k Národnému projektu Šanca na návrat - verzia 4/2024

ŠANCA NA NÁVRAT

Štandardy špecializovaných resocializačných a výchovných vzdelávacích programov

Vypracovali: PhDr. Lenka Kleskeň, PhD., LL.M, PhDr. Zuzana Valentovičová, PhD., LL.M

Dokument odborného tímu národného projektu Šanca na návrat 2, Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Bratislava, 2024

Zoznam skratiek a obrázkov

GR ZVJS	Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže
IQ	inteligentný kvocient
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
PC	osobný počítač
RaVVP	resocializačný a výchovný vzdelávací program
ŠRaVVP	špecializovaný resocializačný a výchovný vzdelávací program
ÚVTOS	ústav na výkon trestu odňatia slobody
VTOS	výkon trestu odňatia slobody

- Obrázok č. 1 – Aktuálne spracované ŠRaVVP
- Obrázok č. 2 – Rozsah ŠRaVVP Rodina a vzťahy
- Obrázok č. 3 – Rozsah ŠRaVVP Finančná gramotnosť
- Obrázok č. 4 – Rozsah ŠRaVVP Reštart
- Obrázok č. 5 – Rozsah ŠRaVVP Zamestnanosť
- Obrázok č. 6 – Rozsah ŠRaVVP Život v komunite
- Obrázok č. 7 – Rozsah ŠRaVVP Druhá šanca
- Obrázok č. 8 – Rozsah ŠRaVVP Chcem sa zmeniť
- Obrázok č. 9 – Rozsah ŠRaVVP Rozdielnosť nás spája

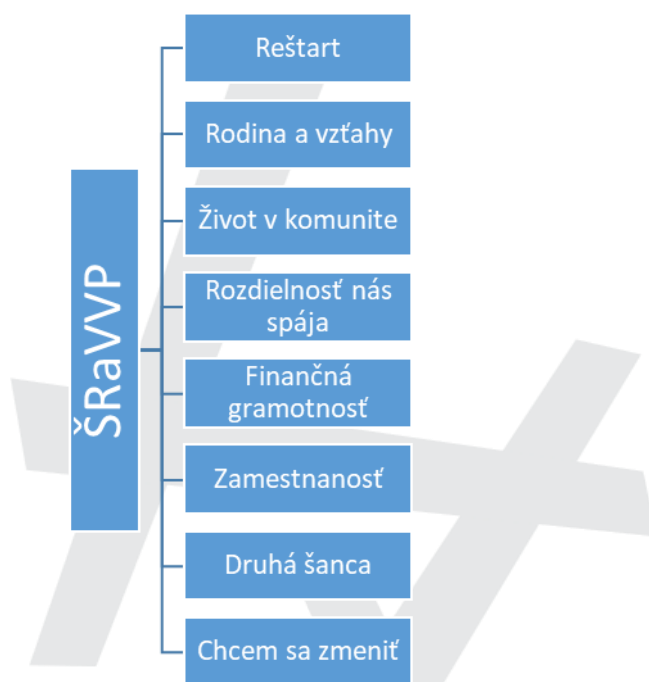
Obsah

ÚVOD.....	4
Jednotné štandardy pre všetky ŠRaVVP.....	5
Špecifické štandardy pre konkrétne ŠRaVVP.....	8
RODINA A VZŤAHY	8
FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ	10
REŠTART	13
ZAMESTNANOSŤ	16
ŽIVOT V KOMUNITE	18
DRUHÁ ŠANCA.....	21
CHCEM SA ZMENÍŤ (ŠRaVVP pre mladistvých).....	24
ROZDIELNOSŤ NÁS SPÁJA.....	27
Príloha č. 1 - SPÄTNÁ VÄZBA ÚČASTNÍKA ŠRaVVP.....	31
Príloha č. 2 – POTVRDENIE O ABSOLVOVANÍ ŠRaVVP.....	33

ÚVOD

Štandardy resocializačných a výchovných vzdelávacích programov (ďalej len „štandardy“) predstavujú základný dokument, ktorý je rozdelený na dve časti – „Jednotné štandardy pre všetky ŠRaVVP“ a „Špecifické štandardy pre konkrétne ŠRaVVP“. Prvá časť upravuje a stanovuje názov, všeobecný cieľ, cieľovú skupinu, minimálny a maximálny počet členov skupiny, indikácie zaradenia, kontraindikácie pri zaradení a realizácii, štruktúru a pedagogické metódy, vyučovací jazyk, organizačnú formu, dĺžku trvania, počet lektorov, materiálne a technické zabezpečenie, miesto realizácie, spôsob ukončenia, spätnú väzbu od účastníkov, evidenčný hárok a obsah ŠRaVVP. Druhá časť upravuje a stanovuje konkrétny cieľ, tematické zameranie a obsah, formu, kontraindikácie zaradenia, personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady), rozsah a spôsob ukončenia spracovaných ŠRaVVP.

ŠRaVVP sú obsahovo detailne spracované, podrobne sa zaoberajú konkrétnymi obsahmi, ktoré sú tematicky jasne vyhranené (na rozdiel od Základného RaVVP, ktorý má preventívny a informatívny charakter). Jednotlivé ŠRaVVP sú zamerané na rôzne témy, ktoré vychádzajú z rizikových faktorov a potrieb ovplyvňujúcich recidívu páchania trestnej činnosti (napr. závislosti, rizikové skupiny zo segregovaných komunít, násilie, finančná gramotnosť, zamestnanosť, rodina a vzťahy a pod.). Odsúdeným osobám budú jednotlivé ŠRaVVP indikované najmä na základe ich potrieb a rizikových faktorov.

Obrázok č. 1 – Aktuálne spracované ŠRaVVP.

Realizácia ŠRaVVP prebiehala v rámci národného projektu Šanca na návrat v dvoch fázach:

1. Pilotné overovanie systému šandardizácie ŠRaVVP
2. Pilotná akreditácia ŠRaVVP

Jednotné štandardy pre všetky ŠRaVVP

Všeobecný cieľ: vytvoriť, prehĺbiť a posilniť u odsúdených osôb vedomosti, schopnosti, zručnosti, návyky a motívy z konkrétnej oblasti života, ktorá mu je indikovaná ako žiadúca vzhľadom na jeho rizikové faktory a potreby ovplyvňujúce recidívu páchania trestnej činnosti.

Cieľová skupina, minimálny a maximálny počet členov skupiny: odsúdené osoby umiestnené v rôznych oddieloch VTOS (ŠRaVVP Zamestnanosť a ŠRaVVP Finančná gramotnosť odporúčame realizovať pre odsúdené osoby umiestnené vo výstupnom oddiele ÚVTOS), ktorým je indikovaný daný ŠRaVVP na základe analýzy ich rizík a potrieb. Minimálny počet členov skupiny je spravidla 6 a maximálny 15 účastníkov, pri niektorých ŠRaVVP môže byť vzhľadom na ich špecifiká počet členov skupiny odlišný (v takomto prípade je tento údaj uvedený v špecifických štandardoch).

Indikácie zaradenia: odsúdeným osobám budú jednotlivé ŠRaVVP indikované najmä na základe ich potrieb a rizikových faktorov, ktoré vyhodnotí odborný personál ÚVTOS za pomoci indikačného nástroja.

V prípade indikácie zaradenia odsúdenej osoby do niektorého zo ŠRaVVP bude mať toto zaradenie a účasť na ŠRaVVP spravidla prednosť pred zaradením do práce, resp. zaradenie do práce nebude kontraindikáciou zaradenia do ŠRaVVP.

Kontraindikácie pri zaradení a realizácii: podpriemerné IQ (mentálna subnorma), psychiatrická diagnóza (hlavne akútne zhoršenie duševného zdravia pri existujúcej psychiatrickej diagnóze u odsúdenej osoby, ktoré by v konečnom dôsledku významne obmedzilo jej fungovanie a spoluprácu v skupine), zmyslové obmedzenie (zrakové, sluchové, rečové), negramotnosť, neznalosť slovenského jazyka. V prípade uvedených faktorov odporúčame zvoliť korekciu použitých metód a techník, ak korekcia nie je možná nezaradiť takúto osobu do ŠRaVVP.

Ďalšie kontraindikácie pri zaradení do konkrétneho ŠRaVVP sú uvedené v špecifických štandardoch.

Štruktúra a pedagogické metódy: kombinácia teoretickej a praktickej prípravy, pričom nosná časť spočíva v praktickej príprave (najmenej 70% z celkového rozsahu).

Teoretickú prípravu tvoria prednášky, diskusie, besedy, prezentácie, náučné a inštruktážne videá, prípadové štúdie a obdobné pedagogické metódy.

Praktickú prípravu tvoria cvičenia, modelovanie, nácvik, tréning, hranie rolí a obdobné metódy zážitkového učenia.

Vyučovací jazyk: slovenský.

Organizačná forma: prezenčná (vzhľadom na VTOS účastníkov).

Dĺžka trvania a čas: 4 mesiace (Finančná gramotnosť, Zamestnanosť, Chcem sa zmeniť) alebo 6 mesiacov (Život v komunite, Reštart, Rodina a vzťahy, Rozdielnosť nás spája, Druhá šanca). Maximálna časová frekvencia ŠRaVVP je 3x/týždeň po 3 hodiny. Celkový rozsah konkrétnych ŠRaVVP upravujú špecifické štandardy.

Do ŠRaVVP Chcem sa zmeniť, Život v komunite, Reštart, Rodina a vzťahy, Rozdielnosť nás spája a Druhá šanca sa odsúdení umiestnia spravidla čo najskôr po nástupe do ÚVTOS. Do ŠRaVVP Finančná gramotnosť a Zamestnanosť sa odsúdení umiestnia spravidla najskôr 8 mesiacov pred plánovaným prepustením.

Rozsah lektorskej hodiny je stanovený na 60 minút (na rozdiel napríklad od Zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Počet lektorov: spravidla 4 lektori na každú skupinu účastníkov, ktorí sa budú v skupine striedať spravidla vo dvojiciach (vo výnimočných prípadoch je možné, aby skupinu viedol 1 lektor).

Materiálne a technické zabezpečenie: notebook (tablet, PC...) s pripojením na internet, dataprojektor, USB kľúč, reproduktory, interaktívna tabuľa, flip chartová tabuľa s papiermi, pomôcky na písanie a poznámky (poznámkové bloky, perá, ceruzky, pastelky...), rôzny spotrebný materiál potrebný na konkrétnu pedagogickú činnosť (napríklad: plastelína, farebné papiere, výkresy, lepidlá, lepiace papieriky, podložky s klipom a pod.), stoličky, karimatky a iné zabezpečenie, slúžiace k naplneniu cieľa ŠRaVVP.

Miesto realizácie: v spoločenskej miestnosti, učebni, na vychádzkovom dvorci, vo viacúčelovej miestnosti, a pod., resp. v odôvodnených prípadoch v priestore mimo ÚVTOS. Miestnosť musí zodpovedať potrebám interaktívnej skupinovej práce.

Spôsob ukončenia: účastník ukončí ŠRaVVP splnením podmienok záverečného hodnotenia konkrétného ŠRaVVP. Na záver každý účastník dostane potvrdenie o absolvovaní ŠRaVVP, ktorého vzor tvorí prílohu č. 2 tohto dokumentu. Potvrdenie bude obsahovať aj počet hodín, ktoré účastník absolvoval.

Spätná väzba od účastníkov: lektor v záverečnej fáze ŠRaVVP zabezpečí, aby účastníci anonymne vyplnili tlačivo „Spätná väzba účastníka ŠRaVVP“, ktoré tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.

Evidenčný hárok: lektori konkrétného ŠRaVVP sú zodpovední za pravidelnú evidenciu zrealizovaných intervencií (štandardných aj doplňujúcich). Štandardné skupinové intervencie realizujú aj evidujú lektori, doplňujúce intervencie mapujú a evidujú lektori aj ostatný personál ÚVTOS (lektori a ostatný personál ÚVTOS aktívne komunikujú a kooperujú)..

Obsah: úvodná časť každého ŠRaVVP (spravidla prvé 2 stretnutia) je venovaná téme vzájomného zoznámenia, motivácie a získania dôvery („topenie ľadov“). Po tejto fáze nasleduje hlavná téma daného ŠRaVVP, ktorá je zložená z tematických oblastí (tie sa následne delia na konkrétne témy). Obsahovú časť bližšie upravujú špecifické štandardy.

Každý vypracovaný ŠRaVVP musí obsahovať aj **anotáciu, ciele a profil absolventa jednotlivých tematických oblastí, obsahové špecifiká pre konkrétne skupiny odsúdených osôb** (ženy, mladiství, príp. ďalšie), **odporúčaný rozsah a formu supervízie a návrh indikátorov využiteľných pri overovaní efektivity.**

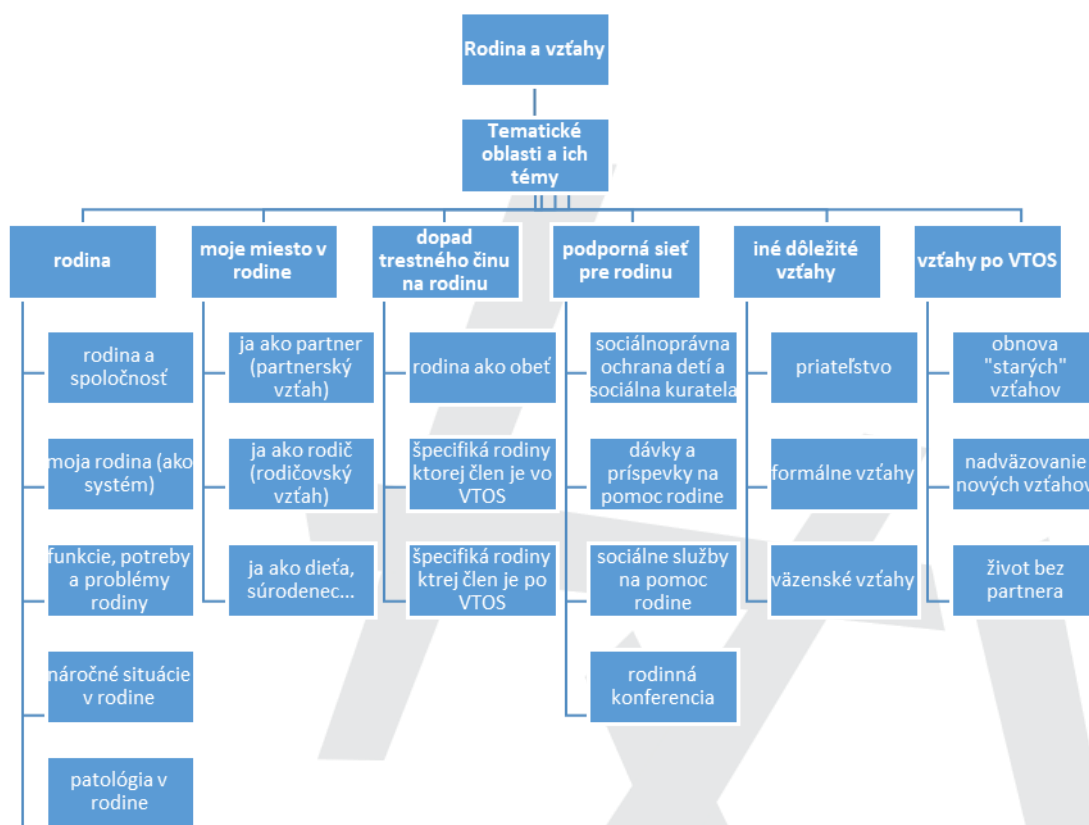
V prípade ak je realizátorom externý akreditovaný subjekt, je povinnosťou každého realizátora ŠRaVVP **monitoring progresu účastníkov** prostredníctvom metód určených zadávateľom (GR ZVJS) na začiatku a po skončení ŠRaVVP. Monitoring progresu prebieha hlavne prostredníctvom úvodného a záverečného hodnotenia účastníkov (a ich porovnania), na ktoré je vyčlenená samostatná časová dotácia 30 hodín (15 hodín úvodné hodnotenie + 15 hodín záverečné hodnotenie), realizujú ho lektori. Ak ŠRaVVP zabezpečuje interný personál ZVJS nie je jeho povinnosťou monitoring progresu účastníkov.

Špecifické štandardy pre konkrétne ŠRaVVP

RODINA A VZŤAHY

Konkrétny cieľ: posilniť rodinu a vzťahy odsúdených osôb ako protektívne faktory znižovania rizika potenciálnej recidívy trestnej činnosti. ŠRaVVP sa zameriava najmä na zvýšenie funkčnosti a uvedenie si hodnoty rodiny a vzťahov, ako aj miesta odsúdených osôb v týchto vzťahoch. Ďalším cieľom je zvýšenie povedomia odsúdených osôb v oblasti práv, povinností a možností rozvoja súvisiacich s rodinnými a inými vzťahmi (napr. prehĺbenie schopností odsúdených osôb budovať a udržiavať si trvalé a kvalitné medziľudské vzťahy, zvládanie náročných životných situácií súvisiacich so životom rodiny a vzťahmi a pod.).

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovou formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),

- doplňujúce skupinové intervencie (skupinové činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie sú realizované individuálnou formou (doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Kontraindikácie zaradenia: špecifikom ŠRaVVP „Rodina a vzťahy“ je jeho široké využitie vzhľadom na cieľovú skupinu odsúdených osôb. Za kontraindikáciu zaradenia však považujeme spáchanie obzvlášť závažných trestných činov proti rodine, v takomto prípade odporúčame realizátorom využívať najmä individuálnu formu práce, resp. zaradiť odsúdenú osobu do ŠRaVVP Násilie. V ostatných prípadoch za kontraindikácie považujeme len tie, ktoré sú uvedené v jednotných štandardoch.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

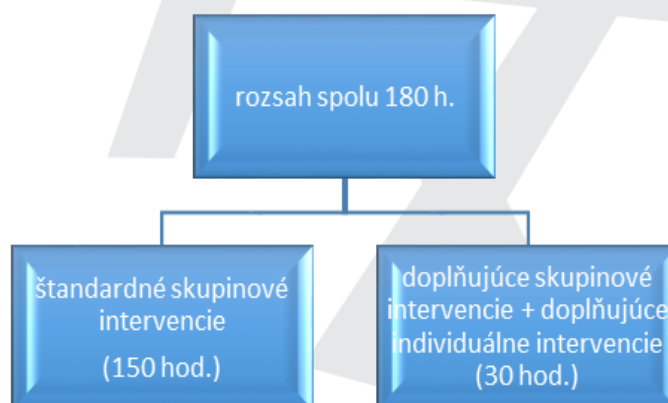
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci s rodinou minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Rozsah:

Obrázok č. 2 – Rozsah ŠRaVVP Rodina a vzťahy.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 6 hod.

Rodina – 35 hod.

Moje miesto v rodine – 27 hod.

Dopad trestného činu na rodinu – 27 hod.

Podporná sieť pre rodinu – 15 hod.

Iné dôležité vzťahy – 20 hod.

Vzťahy po VTOS – 20 hod.

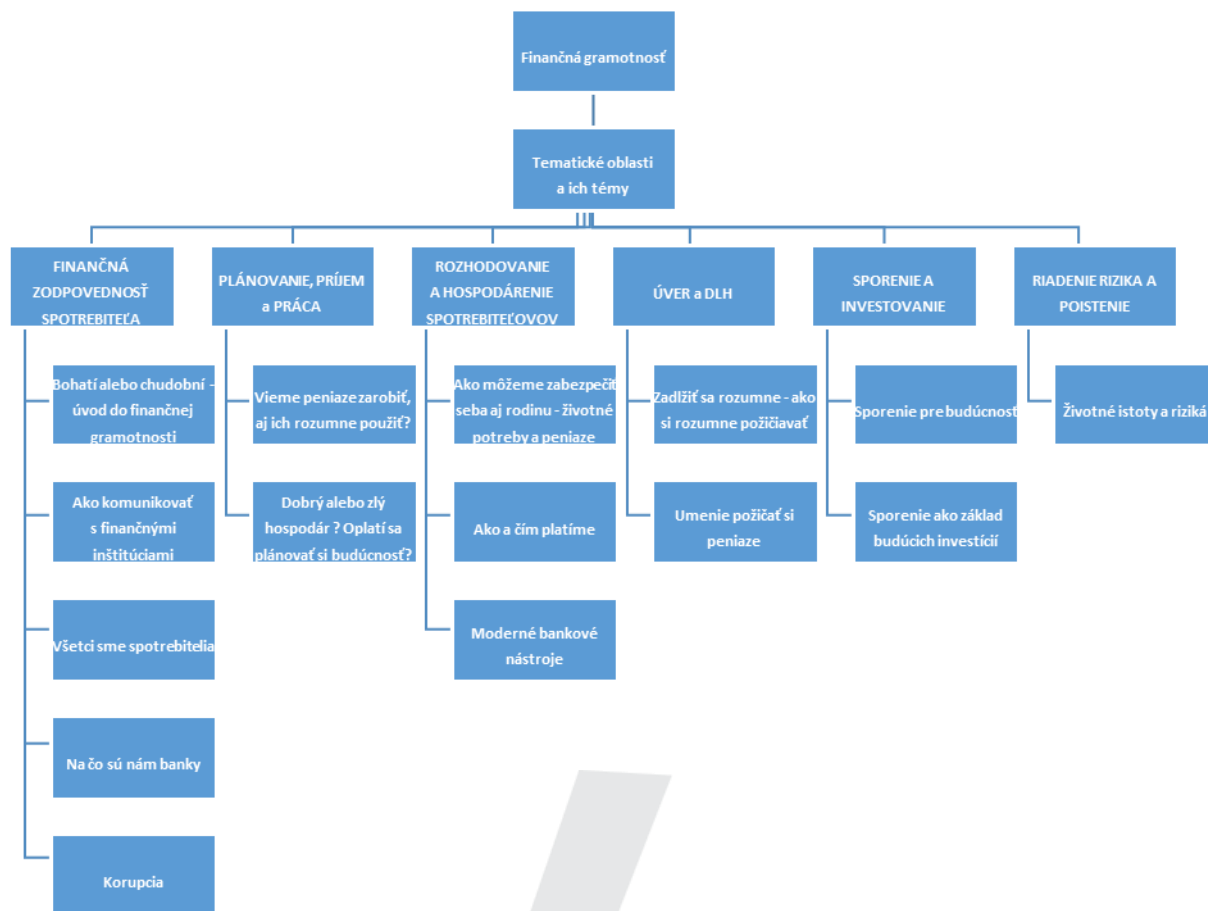
Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

Spôsob ukončenia: záverečná prezentácia svojho príbehu pred ostatnými účastníkmi, ktorá stvárňuje časovú os od spáchania trestného činu, cez zmenu, po plán - čo bude ďalej po prepustení na slobodu. Prezentácia je zameraná tematicky na rodinnú a vzťahovú oblasť. Minimálnym štandardom prezentácie je znázornenie na flip chartový papier, ideálnym je natočené krátke video, ktoré môže okrem vstupov odsúdenej osoby obsahovať aj rozhovory s jeho rodinou či inými blízkymi ľuďmi. Upozorňujeme na fakt, že vo vzťahu k téme ŠRaVVP je dôležité nehodnotiť len popisovať jeho výstupy.

FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

Konkrétny cieľ: znížiť u odsúdených osôb (v závislosti od mentálnych schopností a dĺžky trestu odňatia slobody) riziko recidívy a vytvoriť reálne predpoklady pre nadobudnutie, obnovenie a/alebo prehĺbenie poznatkov a zručností v oblasti finančnej gramotnosti. ŠRaVVP je zameraný na osvojenie základných ekonomických princípov a riešenie záťažových životných situácií najmä v súvislosti so správou a plánovaním osobných finančných prostriedkov, orientácie v systéme štátnych či neštátnych finančných inštitúcií a pod.

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovou formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce skupinové intervencie (skupinové činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie sú realizované individuálnou formou (doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ ŠRaVVP).

Kontraindikácie zaradenia: špecifikom ŠRaVVP „Finančná gramotnosť“ je jeho široké využitie vzhľadom na cieľovú skupinu odsúdených osôb. Za možnú kontraindikáciu považujeme spáchanie obzvlášť závažného zločinu ekonomického charakteru, v takomto prípade odporúčame realizátorom využívať najmä individuálnu formu práce. V ostatných prípadoch za kontraindikácie považujeme len tie, ktoré sú uvedené v jednotných štandardoch.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

ALEBO

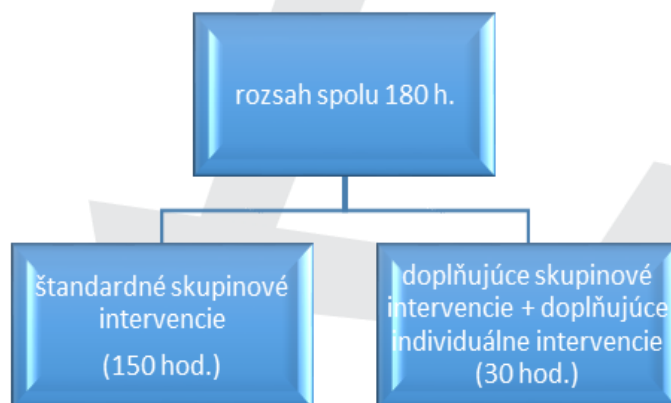
- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v oblasti finančnej gramotnosti minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Ak je lektorom príslušník ZVJS funkčne zaradený na niektorej z pozícií pedagóg, psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg, pedagóg vzdelávania, ktorý pôsobí na uvedených pozíciách 3 a viac rokov, považuje sa za spĺňajúceho vyššie uvedené kvalifikačné predpoklady.

Rozsah:

Obrázok č. 3 – Rozsah ŠRaVVP Finančná gramotnosť.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 6 hod.

Finančná zodpovednosť spotrebiteľa – 30 hod.

Plánovanie, príjem a práca – 28 hod.

Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov – 28 hod.

Úver a dlh – 26 hod.

Sporenie a investovanie – 22 hod.

Riadenie rizika a poistenie – 10 hod.

Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

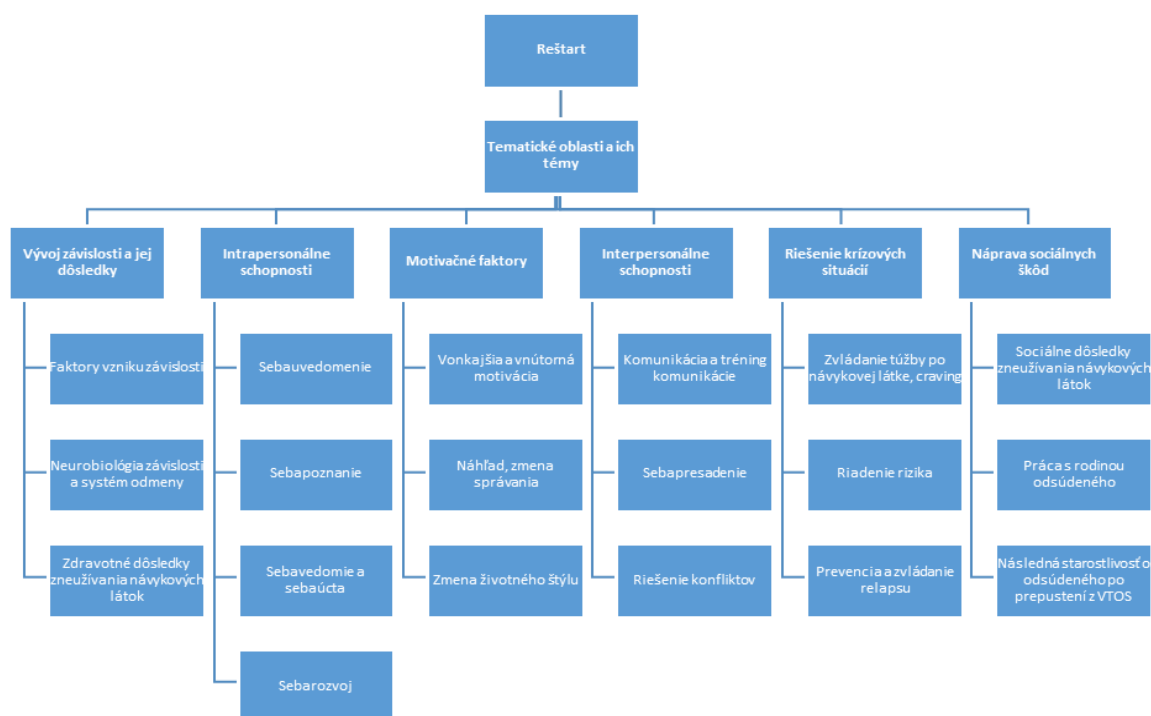
Spôsob ukončenia: spracovanie portfólia dokumentov analyzujúcich komplexne osobnú finančnú situáciu účastníka kurzu a možnosti jej potenciálneho riešenia po prepustení. Portfólio je tematicky zamerané na osobný a rodinný rozpočet, štruktúru dlhov a prípadne aj spôsob riešenia zadlženosti formou osobného bankrotu.

REŠTART

Konkrétny cieľ: odovzdať odsúdeným osobám poznatky o závislosti ako takej, o faktoroch, ktoré stoja za vznikom závislostného správania, pomôcť odsúdeným osobám pochopiť zdravotné a sociálne dôsledky závislosti a získať produktívny náhľad v procese zmeny a rozhodnutia k abstinencii. ŠRaVVP sa zameriava na posilňovanie motivácie, jasného a realistického sebapoznania, sebaúcty, sebavedomia, sebakontroly a sebaovládania.

Počet členov v skupine: minimálne 6, maximálne 12 (v prípade tohto ŠRaVVP neplatí počet členov v skupine upravený vo všeobecných štandardoch).

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovú formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce skupinové intervencie (skupinové činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie sú realizované individuálnou formou (doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ ŠRaVVP).

Kontraindikácie zaradenia: za kontraindikáciu považujeme zaradenie osôb bez zneužívajúceho, škodlivého, rizikového a závislého užívania návykových látok alebo rizikového správania spojeného s nelátkovou závislosťou, taktiež zaradenie osôb s extrémne narušenou osobnosťou so sociopatickým správaním spojeným s neschopnosťou vytvárať objektové vzťahy, limitované prácou v skupine. Možnosť individuálnej práce odporúčame vopred dôkladne zvážiť podľa záznamov v rámci penitenciárnej starostlivosti.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

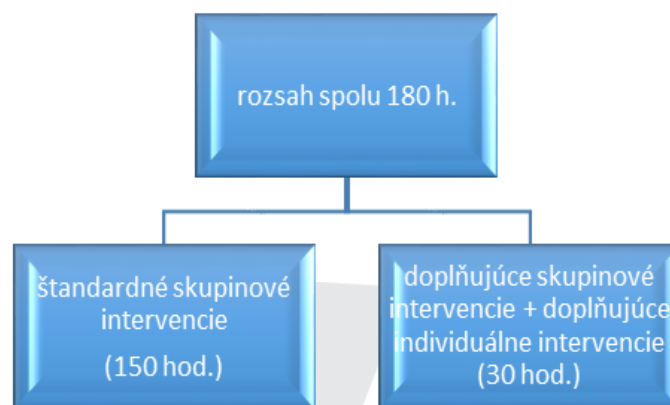
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci so závislým klientom minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Rozsah:

Obrázok č. 4 – Rozsah ŠRaVVP Reštart.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 20 hod.

Vývoj závislosti a jej dôsledky – 20 hod.

Intrapersonálne schopnosti – 23 hod.

Motivačné faktory – 23 hod.

Interpersonálne schopnosti – 20 hod.

Riešenie krízových situácií – 22 hod.

Náprava sociálnych škôd – 22 hod.

Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

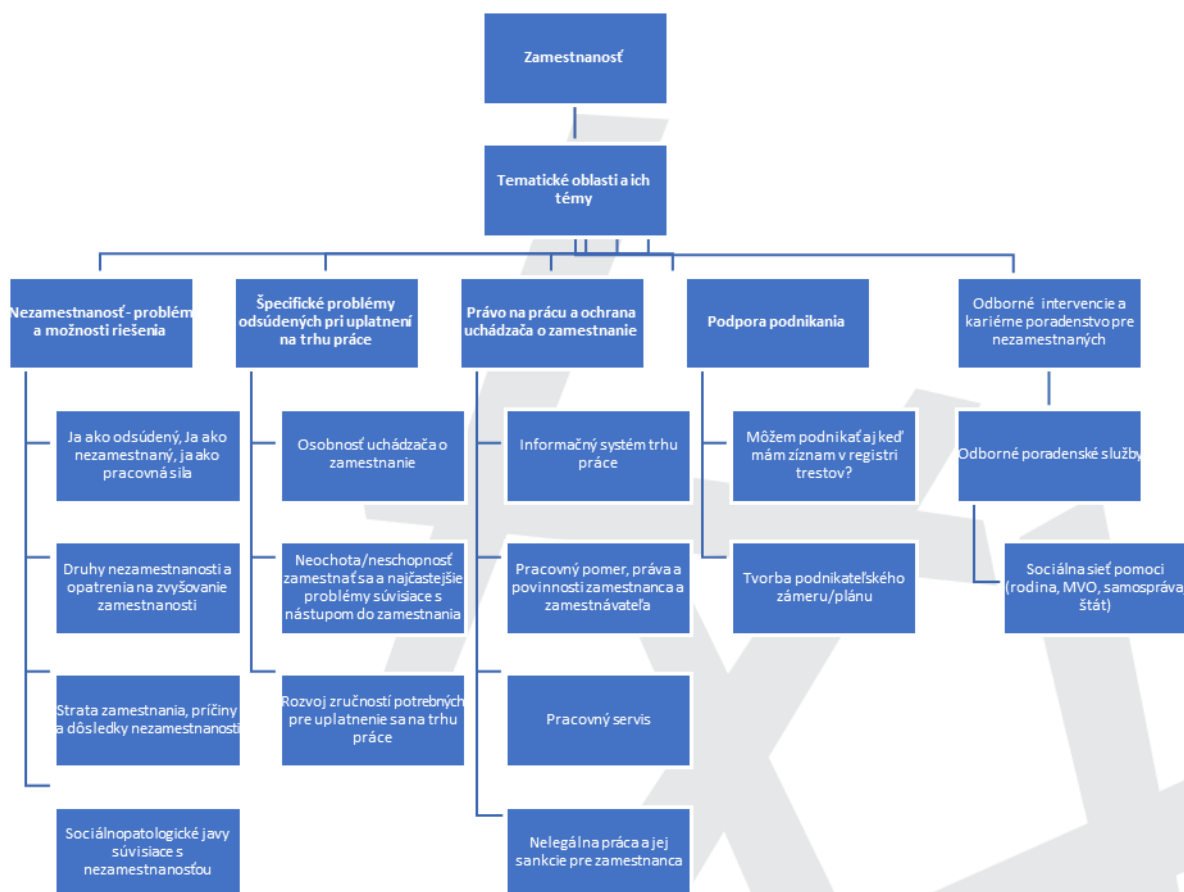
Spôsob ukončenia: spracovanie sebareflexie v kontexte závislostného správania, prípadne zlyhaní súvisiacich s užívaním návykových látok, prípadne patologického hráčstva (minimálne 2 strany formátu A4). Ukončenie je spojené s prezentáciou (s využitím sebareflexie) obsahovo

zameranou na tému procesu zmeny. Súčasťou prezentácie sú aj riešenia týkajúce sa nápravy škôd a doliečovania po prepustení z VTOS. Forma prezentácie je limitovaná minimálnym štandardom v podobe verbalizácie spracovanej úvahy (vrátane sebareflexie) s využitím možnosti znázornenia príkladov na flip chartový papier.

ZAMESTNANOSŤ

Konkrétny cieľ: úspešne reintegrovať do spoločnosti odsúdené osoby prostredníctvom kvalitnej prípravy, získania nových a posilnenia už existujúcich vedomostí, schopností a zručností, ktoré sú potrebné pre uplatnenie sa na trhu práce. Ďalším cieľom programu je zvýšenie povedomia odsúdených osôb v oblasti pracovného práva a využitia legítimných možností štátnej sociálnej politiky s prihliadnutím na ich potreby.

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovú formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce skupinové intervencie (skupinové činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie sú realizované individuálnou formou (doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Kontraindikácie zaradenia: špecifikom ŠRaVVP „Zamestnanosť“ je jeho široké využitie vzhľadom na cieľovú skupinu odsúdených osôb, iné kontraindikácie ako uvádzajú jednotné štandardy neidentifikujeme. V ostatných prípadoch za kontraindikácie považujeme len tie, ktoré sú uvedené v jednotných štandardoch.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

ALEBO

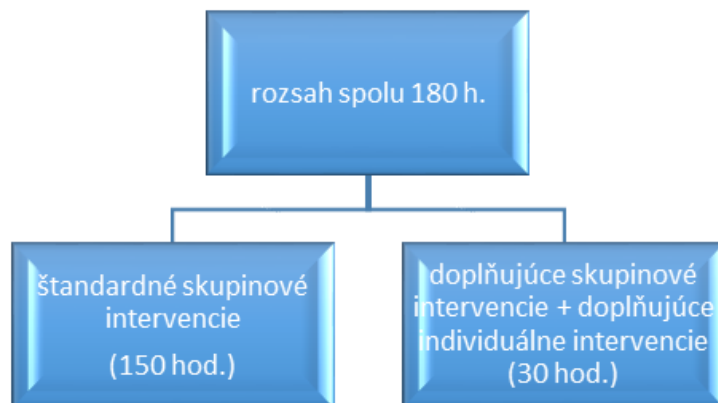
- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci s nezamestnaným klientom minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Ak je lektorom príslušník ZVJS funkčne zaradený na niektorej z pozícií pedagóg, psychológ, sociálny pracovník, špeciálny pedagóg, pedagóg vzdelávania, ktorý pôsobí na uvedených pozíciách 3 a viac rokov, považuje sa za spĺňajúceho vyššie uvedené kvalifikačné predpoklady.

Rozsah:

Obrázok č. 5 – Rozsah ŠRaVVP Zamestnanosť.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 6 hod.

Nezamestnanosť – problém a možnosti riešenia – 28 hod.

Špecifické problémy odsúdených pri uplatnení na trhu práce – 40 hod.

Právo na prácu a ochrana uchádzača o zamestnanie – 28 hod.

Podpora podnikania – 19 hod.

Odborné intervencie a kariérne poradenstvo pre nezamestnaných – 29 hod.

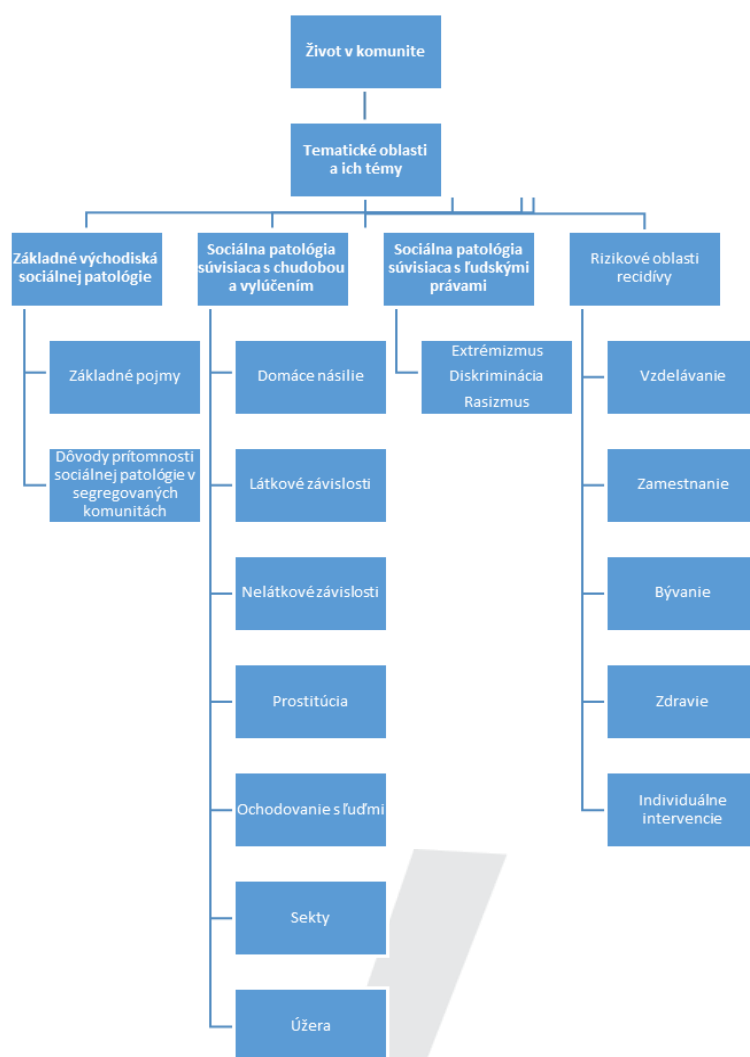
Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

Spôsob ukončenia: záverečná prezentácia seba samého, svojich pracovných a vzdelávacích cieľov do budúcnosti. Okrem toho každý účastník spracuje svoje komplexné portfólio dokumentov analyzujúcich pracovnú situáciu. Portfólio je tematicky zamerané na vytvorenie, životopisu, žiadosti o prijatie do zamestnania a motivačného listu.

ŽIVOT V KOMUNITĚ

Konkrétny cieľ: prevencia výskytu sociálnej patológie a jej vybraných aspektov u rizikových skupín zo segregovaných komunít. Ďalším cieľom je prispieť k zvýšeniu efektivity resocializácie účastníkov k ich čo možno najmenej problémovému začleneniu sa do bežného života, vrátane zníženia miery rizika recidívy trestnej činnosti. Absolvovanie špecializovaného programu jednotlivými účastníkmi pritom môže mať pozitívny dopad aj na širšiu komunitu, do ktorej sa po ukončení výkonu trestu vrátia. Špecializovaný program tak prispieva aj k celkovému riešeniu problematiky segregovaných komunít.

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovú formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce skupinové intervencie (skupinové činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie sú realizované individuálnou formou (doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňajú cieľ ŠRaVVP).

Kontraindikácie zaradenia: špecifikom ŠRaVVP „Život v komunite“ je jeho široké využitie vzhľadom na cieľovú skupinu odsúdených osôb, iné kontraindikácie ako uvádzajú jednotné štandardy neidentifikujeme.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

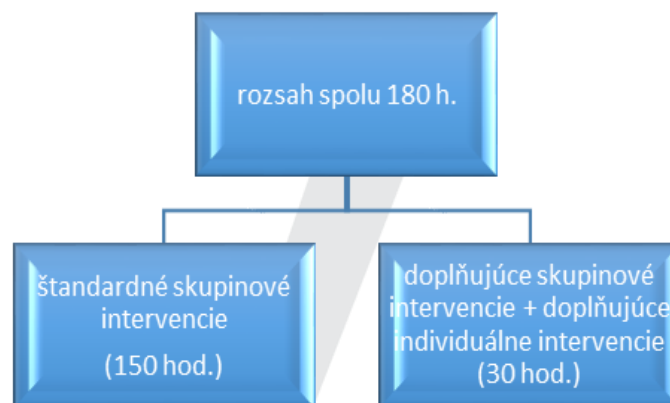
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci so segregovanými komunitami alebo marginalizovanými rómskymi komunitami minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Rozsah:

Obrázok č. 6 – Rozsah ŠRaVVP Život v komunite.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 6 hod.

Základné východiská sociálnej patológie – 13 hod.

Sociálna patológia súvisiaca s chudobou a vylúčením – 70 hod.

Sociálna patológia súvisiaca s ľudskými právami – 10 hod.

Rizikové oblasti recidívy (trestnej činnosti) – 51 hod.

Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

Spôsob ukončenia: písanie „listu premiérovi“. Ide o skupinovú prácu (napísanie fiktívneho listu premiérovi), čo by účastníci potrebovali a z toho vyvodit', čo by mali zmeniť obyvatelia segregovaných komunit a v čom by sa mala zmeniť spoločnosť. Následné vyhodnotenie toho, čo (a prečo) je reálne a čo nie, čo môžu urobiť oni, čo za nich neurobí nikto iný. Cieľom je získať spätnú väzbu, čo si z programu účastníci odnášajú, čo si pamätajú najviac, ako získané informácie využijú vo svojich životoch, čo odporúčajú zmeniť a pod.

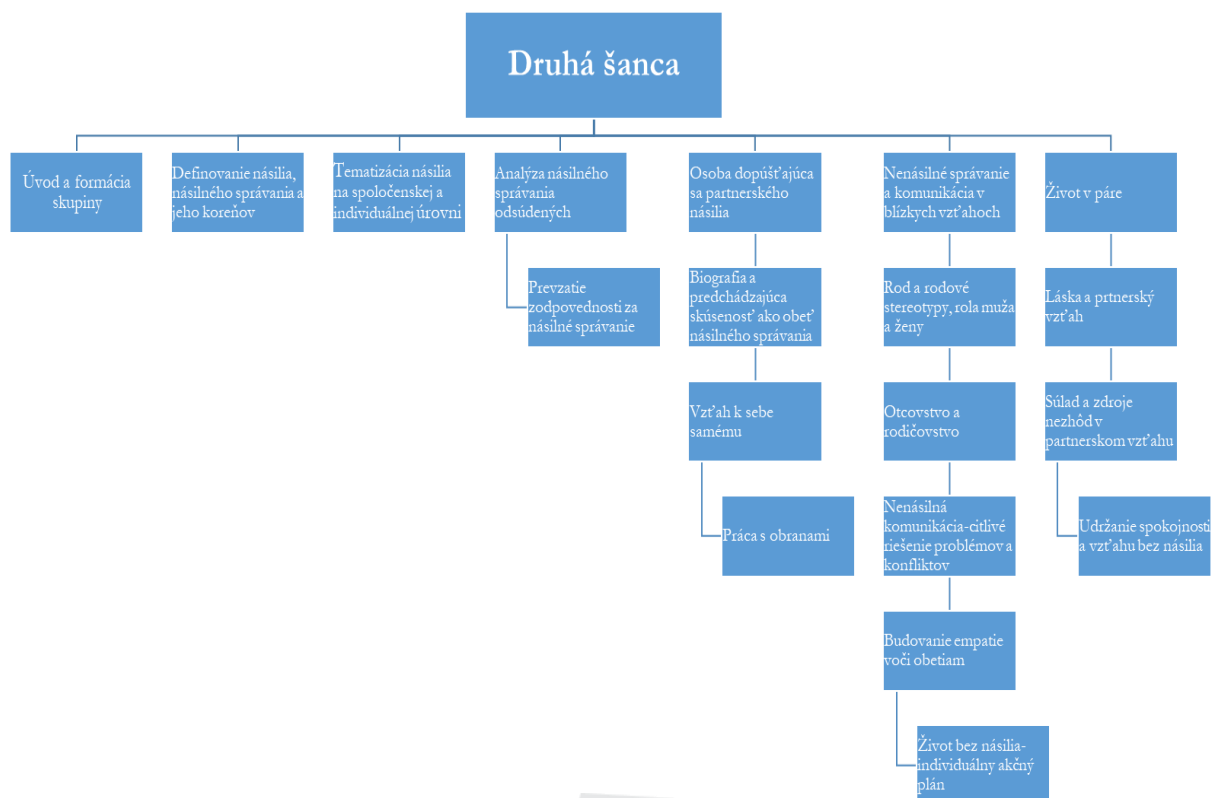
Na záver účastníci nakreslia rebrík s 10 stupienkami. Na 1. stupienku boli na začiatku programu, následne sa každý z nich nakreslením (znázornením) vyjadří, na ktorom stupienku sa nachádza po ukončení a svoje pocity, situáciu, stav a pod. popíše.

DRUHÁ ŠANCA

Konkrétny cieľ: maximálna eliminácia násilia v partnerských vzťahoch v zmysle socio-ekologického modelu vo všetkých jeho formách (psychického, fyzického, sociálneho, ekonomického a sexualizovaného), a tým zvýšenie bezpečnosti obetí. Tento cieľ sa realizuje prostredníctvom čiastkových cieľov, ktorými sú: prebratie zodpovednosti, sebakontrola, empatia, alternatívne stratégie správania.

Počet členov v skupine: minimálne 6, maximálne 10 (v prípade tohto ŠRaVVP neplatí počet členov v skupine upravený vo všeobecných štandardoch).

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť je realizovaná skupinovú formou:

- štandardné skupinovú intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce skupinovú intervencie (skupinovú činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ ŠRaVVP).

Niektoré intervencie v rámci programu budú realizované individuálnou formou (štandardné individuálne intervencie v rámci predtréningovej fázy a podľa potreby aj v priebehu tréningovej fázy programu a doplňujúce individuálne intervencie, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ programu).

Kontraindikácie zaradenia: látková či nelátková závislosť v štádiu, kedy je potrebná liečba, psychiatrické ochorenie psychotického spektra, ktoré nie je kompenzované, suicidalita so suicidálnou ideáciou v akútnej-rizikovej fáze, chýbajúce rečové znalosti, nedostatočné kognitívne schopnosti, ktoré vylučujú chápanie obsahu programu.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

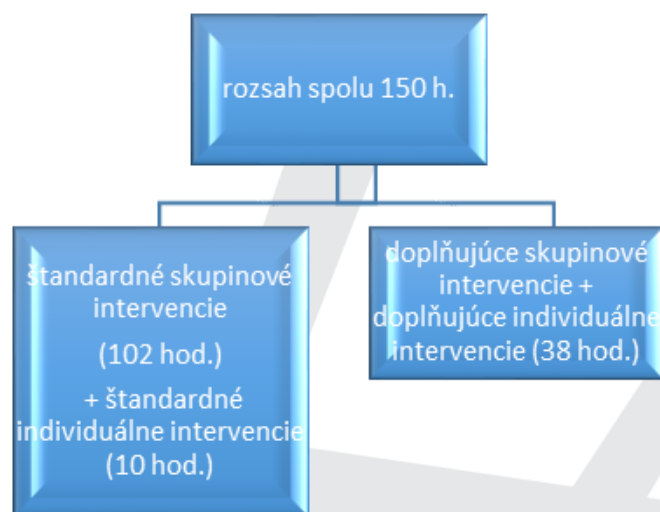
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci s páchatel'mi násilia minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania,
- minimálne 30 hodín výcviku/tréningu/vzdelávania pre prácu s páchatel'mi a obeťami domáceho násilia/násilia v partnerských vzťahoch,
- minimálne 2 zo 4 lektorov musia spĺňať aj podmienku minimálne 100 hodín trénerského kurzu sociálno – intervenčného programu práce s páchatel'om domáceho násilia.

Rozsah:

Obrázok č. 7 – Rozsah ŠRaVVP Druhá šanca.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné intervencie):

Predtréningová príprava – 10 hod.

Úvod a formácia skupiny – 4 hod.

Definovanie násilia, násilného správania a jeho zdrojov – 4 hod.

Tematizácia násilia na spoločenskej a individuálnej úrovni – 4 hod.

Analýza násilného správania odsúdených – 22 hod.

Osoba dopúšťajúca sa partnerského násillia – 13 hod.

Násilné správanie a komunikácia v blízkych vzťahoch – 43 hod.

Život v páre – 12 hod.

Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

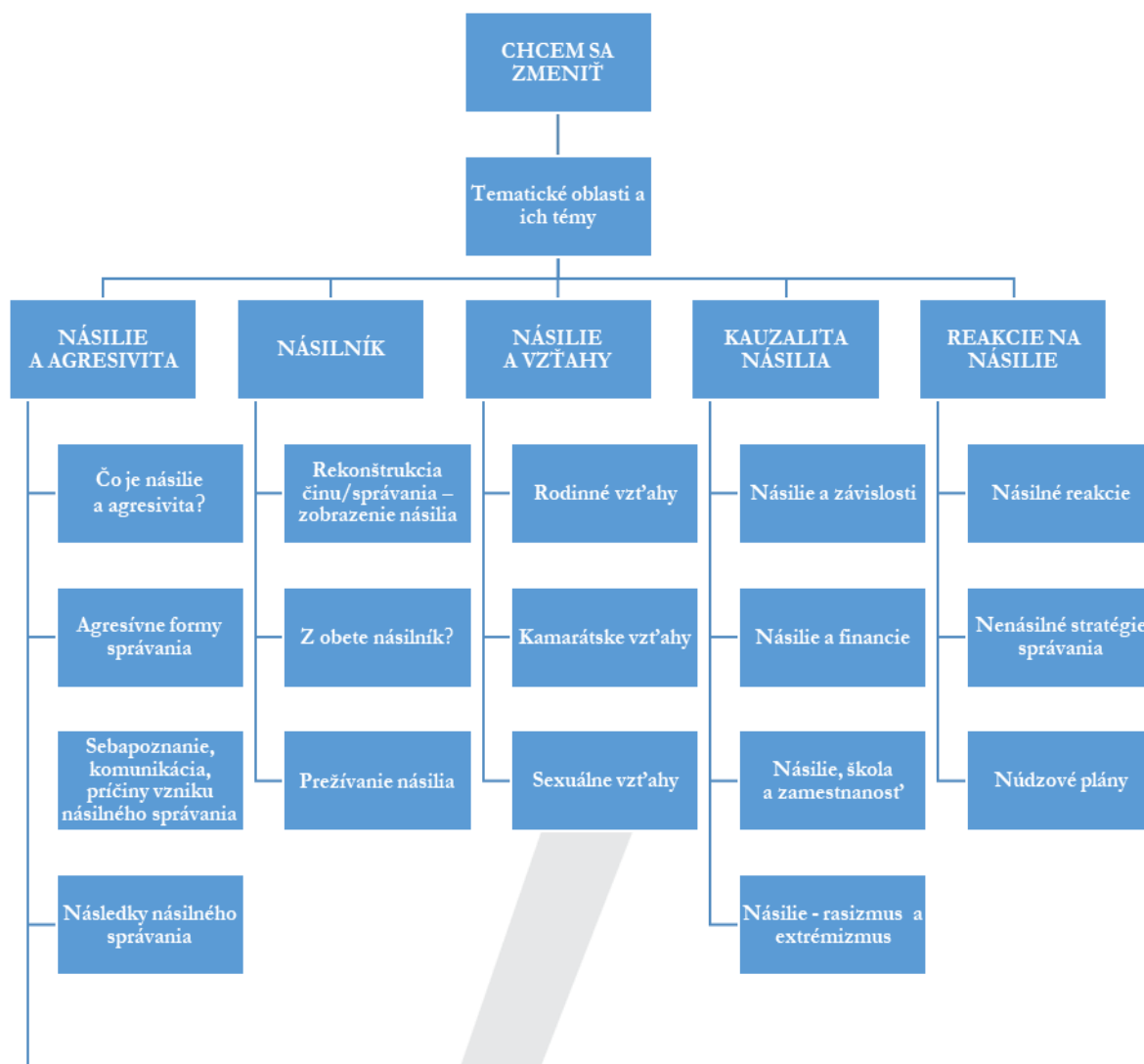
Spôsob ukončenia: spracovanie sebareflexie, zhodnotenie násilného správania z perspektívy jeho obetí a súčasný pohľad účastníka na takéto správanie, ako aj plány týkajúce sa budúcnosti. Ukončenie je spojené s prezentáciou (s využitím sebareflexie) obsahovo zameranou na tému procesu zmeny.

CHCEM SA ZMENIŤ (ŠRaVVP pre mladistvých)

Konkrétny cieľ: podpora a rozvoj pozitívnych osobnostných rezerv osvojením si vzorcov nenásilného správania v medziľudských vzťahoch, s cieľom predchádzania ďalšiemu násiliu a zmeny násilných modelov správania sa a znižovanie rizika potenciálnej recidívy trestnej činnosti. Práve pozitívne vnímanie seba samého, uvedomenie si príčin a dôsledkov svojho násilného správania a motivácia odsúdeného k riešeniu konfliktných situácií nenásilnou formou je ďalším cieľom programu.

Počet členov v skupine: minimálne 4, maximálne 8 (v prípade tohto ŠRaVVP neplatí počet členov v skupine upravený vo všeobecných štandardoch). Skupina účastníkov nebude uzatvorená ale čiastočne otvorená, noví účastníci do nej budú môcť vstupovať, ak ich úvodná absencia nepresiahne 21 hodín (7 stretnutí po 3 hodiny), ktoré si budú môcť nahradiť pomocou náhradných intervencií. Skupinovú alebo individuálnu formu náhradných intervencií zvolí lektor podľa počtu a možností nových účastníkov.

Tematické zameranie a obsah:

Forma: prevažná časť programu bude realizovaná skupinovú formou:

- štandardné skupinové intervencie (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- štandardné individuálne intervencie (s cieľom konkrétnej adresnej pomoci pri riešení sociálnych problémov účastníkov za účelom eliminácie násilného správania a opakovaného páchania trestnej činnosti).

Kontraindikácie zaradenia: špecifikom ŠRaVVP „Chcem sa zmeniť“ je jeho široké využitie vzhľadom na všeobecnú populáciu odsúdených mladistvých, iné kontraindikácie ako uvádzajú jednotné štandardy neidentifikujeme. Pri osobách, ktoré sa dopustili obzvlášť závažných násilných trestných činov odporúčame realizátorom programu citlivo zvážiť formu resp. využívať najmä individuálnu prácu.

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

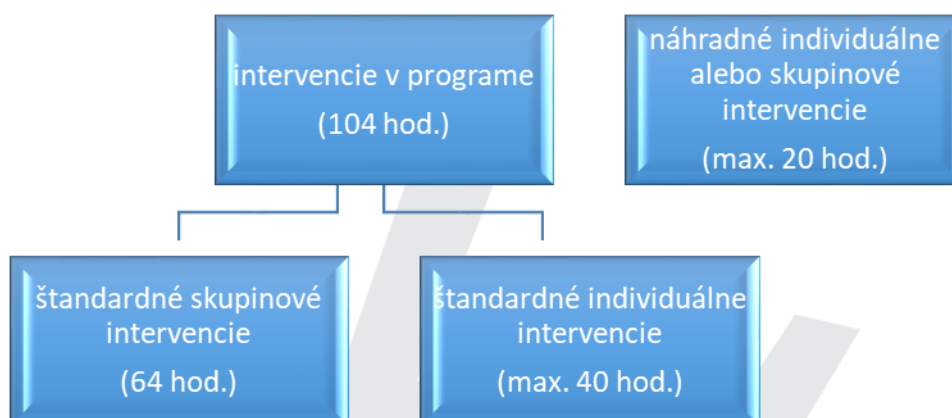
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v práci s detským alebo mladistvým klientom minimálne 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Rozsah:

Obrázok č. 8 – Rozsah ŠRaVVP Chcem sa zmeniť.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné skupinové intervencie):

Úvodná časť (vzájomné zoznámenie, motivácia a získanie dôvery) – 6 hod.

Násilie a agresivita – 11 hod.

Násilník – 16 hod.

Násilie a vzťahy – 13 hod.

Kauzalita násilia – 6 hod.

Reakcie na násilie – 12 hod.

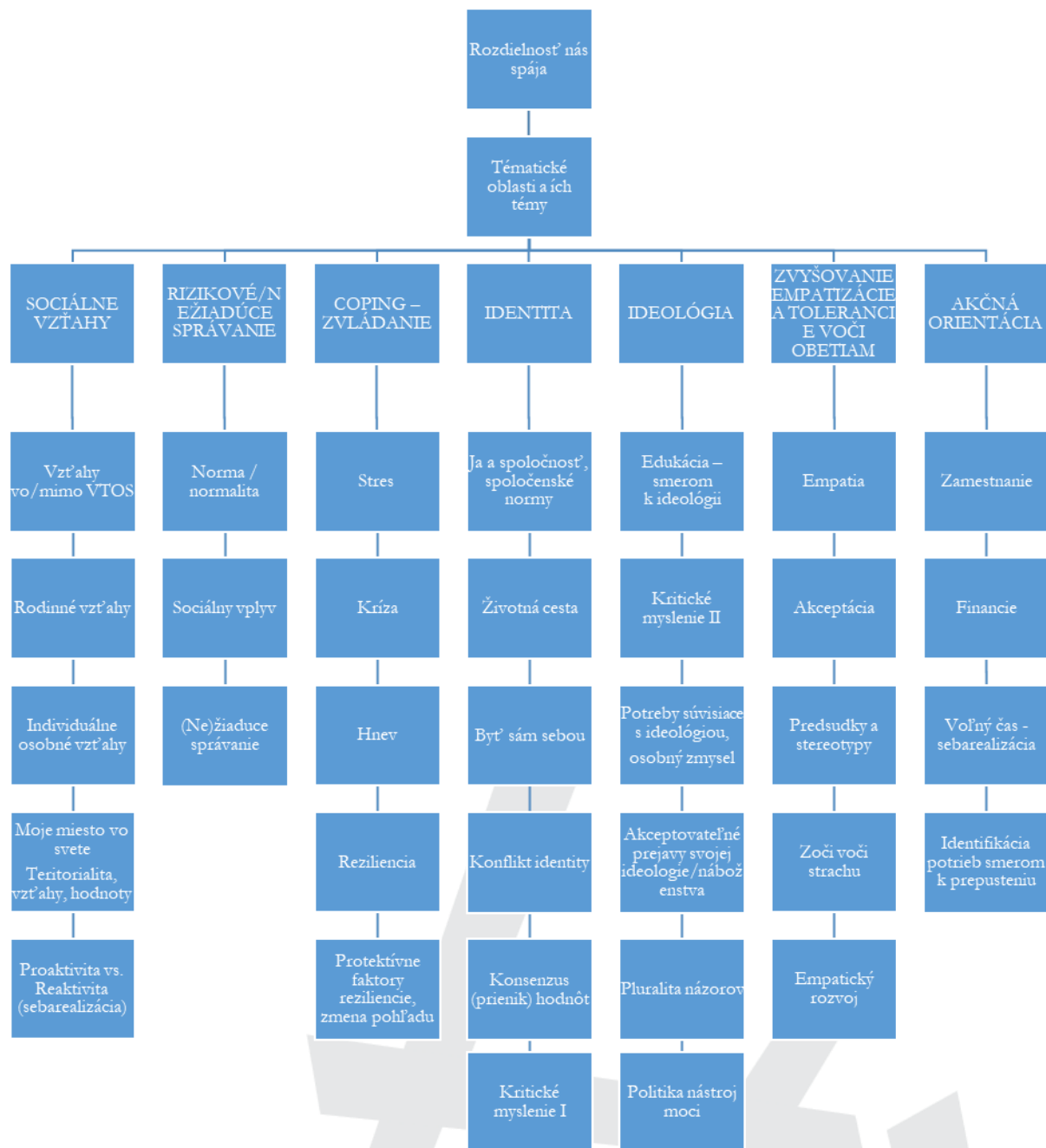
Spôsob ukončenia: ukončením programu pre každého účastníka bude záverečná prezentácia svojho príbehu pred ostatnými účastníkmi, ktorá bude stvárňovať časovú os od spáchania trestného činu, cez zmenu, po núdzový plán čo bude ďalej vonku na slobode. Prezentácia bude zameraná tematicky na detekciu násilného správania, uvedomenie si vlastnej zodpovednosti za nevhodné správanie a jeho dôsledky, pochopenie prežívania násilného správania na obeti a následnú zmenu v správaní. V závere programu lektor ohodnotí progres každého účastníka zameraný na motiváciu, zmenu v správaní, spoluprácu, prácu v skupine a iné dôležité faktory súvisiace s obsahom programu.

ROZDIELNOSŤ NÁS SPÁJA

Konkrétny cieľ: realizácia odborných intervencií znižujúcich riziko opakovaného páchania trestnej činnosti týkajúcej sa radikalizácie a extrémizmu. Program sa zameriava na zastavenie/prerušenie radikalizácie, resp. zvrátenie tohto procesu v prospech deradikalizácie.

V troch fázach sa opakovane zameriava na 7 hlavných oblastí podporujúcich odpútanie, motiváciu, zmenu postojov a správania, výsledkom čoho dosiahne odsúdený vhlád do vlastných iracionálnych konštruktov podporujúcich jeho radikálne presvedčenia, názory a postoje. V spojitosti s tým bude schopný viac prijímať iné názory dokáže sa im otvoriť, v ideálnom prípade pracovať aj s bezpodmienečným prijatím inakosti (v zmysle plurality názorov a presvedčenia). Minimálny cieľ programu je zmena kognitívnej a konatívnej zložky radikálnych postojov, v ideálnom prípade aj zmena emotívnej zložky.

Tematické zameranie a obsah:

Forma: kombinácia individuálnych a skupinových intervencií:

- individuálne intervencie v kontexte tematických oblastí (fáza 1 a 3),
- štandardné skupinové intervencie (fáza 2) (vopred pripravené podľa jednotlivých tematických oblastí a konkrétnych tém),
- doplňujúce individuálne a skupinové intervencie (skupinové a individuálne činnosti, ktoré svojim charakterom úzko súvisia s témou a naplňujú cieľ programu),
- prechod do skupinovej formy práce (druhá fáza) závisí od situácie a fungovania klienta v rámci tém. V špecifických dôvodoch (nespolupráca, riziká, a pod. – podľa posúdenia lektora) môže byť klient zo skupinovej formy vyradený. Program dokončí individuálne.

Kontraindikácie zaradenia: iné kontraindikácie ako uvádzajú jednotné štandardy neidentifikujeme, skupina účastníkov však musí byť vytvorená heterogénne (menej ako polovica účastníkov, ktorí majú indikovaný ŠRaVVP Radikalizácia a extrémizmus a väčšinová časť účastníkov, ktorí majú vo svojich rizikách uvedené násilné sklony a/alebo prvky správania, nie však v kontexte radikalizácie a extrémizmu. Na 4 neradikalizovaných členov skupiny pripadá max. 1 radikalizovaný).

Personálne zabezpečenie (kvalifikačné predpoklady): ŠRaVVP zabezpečujú spravidla 4 lektori, ktorí skupinu vedú vo dvojiciach (striedanie). Každý lektor musí spĺňať kvalifikačné predpoklady:

- dokladovaná nepretržitá prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže minimálne 3 roky v celkovom rozsahu minimálne 100 hodín

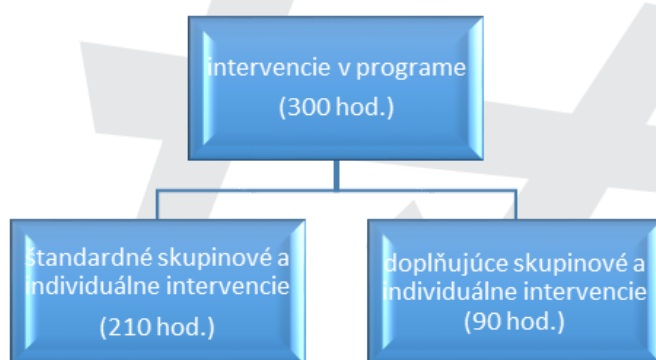
ALEBO

- dokladovaná prax v práci so skupinou dospelých osôb a/alebo mládeže v celkovom rozsahu minimálne 200 hodín

A

- dokladovaná prax v práci s rizikovým klientom minimálne 3 roky,
- dokladovaná prax v oblasti radikalizácie a/alebo extrémizmu 3 roky,
- minimálne 150 hodín akreditovaného sociálno - psychologického výcviku, psychoterapeutického výcviku, nácviku sociálnych zručností alebo ďalšieho vzdelávania v pomáhajúcich profesiách,
- vysokoškolské vzdelanie minimálne II. stupňa v odboroch psychológia, sociálna práca, andragogika, sociálna pedagogika, liečebná pedagogika, špeciálna pedagogika, resp. iné odbory humanitného alebo pedagogického zamerania.

Rozsah:

Obrázok č. 9 – Rozsah ŠRaVVP Rozdielnosť nás spája.

Časová dotácia tematických oblastí (štandardné intervencie):

Sociálne vzťahy – 30 hod.

Rizikové/nežiadúce správanie (konatívna zložka postoja) – 25 hod.

Coping - zvládanie – 30 hod.

Identita – 40 hod.

Ideológia – 30 hod.

Zvyšovanie empatizácie a tolerance voči obetiam – 30 hod.

Akčná orientácia – 25 hod.

Monitoring progresu odsúdeného (úvodné a záverečné hodnotenie) – 30 hod.

Spôsob ukončenia: písomná úvaha o svojom príbehu, od spáchania trestného činu, cez zmenu, po plán čo bude ďalej vonku na slobode. Po pol roku sa prepustenému pošle listom napísaná úvaha.

Príloha č. 1 - SPÄTNÁ VÄZBA ÚČASTNÍKA ŠRaVVP

Nasledovný dotazník slúži ako spätná väzba pre realizátorov ŠRaVVP, je **anonymný**.

Názov ŠRaVVP:

ÚVTOS kde sa program realizoval:

1. Čo sa Vám na programe najviac páčilo?

2. Ktoré témy Vás na programe najviac zaujali?

3. Ktoré aktivity sa Vám najviac páčili?

4. Čo sa Vám na programe páčilo najmenej?

5. Keby ste mali čarovnú paličku a mohli na programe čokoľvek zmeniť, čo všetko by ste zmenili?

6. Ako ste boli spokojný s lektormi?

7. Tu je priestor pre akýkoľvek odkaz tvorcom programu:

Ďakujeme Vám za spoluprácu a spätnú väzbu!

Príloha č. 2 – POTVRDENIE O ABSOLVOVANÍ ŠRaVVP

POTVRDENIE

o absolvovaní špecializovaného resocializačného
a výchovného vzdelávacieho programu

v rozsahu _____ hodín

absolvoval tematické oblasti:

_____ Miesto

_____ Dátum

Pod vedením lektorov:

